

“Una escultura religiosa és una invitació a la transcendència”

A finals del mes de febrer de 2024 es va instal·lar un alt relleu de sant Josepmaria i el beat Àlvar del Portillo al camí de Sant Miquel de Montserrat. Rebeca Muñoz, autora de l'escultura, ens ha obert les portes del seu taller per explicar-nos com va ser-ne el procés de creació.

24/05/2024

De ben petita, l'escultora barcelonina es va mostrar atrapada per l'art. Els pares la portaven a una activitat extraescolar de dibuix i pintura. Per a ella, el dibuix és “l'essencial, en totes les arts plàstiques”. Es defineix com a artista plàstica multidisciplinària en constant formació. Actualment, s'ha interessat pel món del ferro i “fa un temps — explica— que vaig a la forja de l'Espluga de Francolí on hi ha un dels pocs ferrers artístics que queden”. Té una trajectòria força eclèctica perquè sempre està a la cerca de “nous reptes, buscant camins dins de la manera d'expressar-me. He sigut expressionista, ara realista, sempre buscant coses noves. El viatge és de per si interessant. L'escultura et porta a veure tot des de molts punts de vista, és una mirada polièdrica, i a treballar les tres dimensions i els materials.”

Art i fe de la mà

En preguntar-li com arriba a l'art religiós ens respon evocant llaços familiars. “Tenia una tieta que va conèixer al beat Pere Tarrés i un dia, l'any 2005, em va parlar d'un concurs del col·legi de metges dins de l'any Tarrés que t'oferia la possibilitat de fer una escultura del beat”. Va guanyar el primer premi.

Actualment, aquesta escultura del beat Tarrés es pot admirar als jardins del seminari de Barcelona.

I com arriba a sant Josepmaria?

“Vaig conèixer-lo per primera vegada arran de l'encàrrec de fer una escultura d'ell per a l'església de sant Julià de Lòria”. L'arquitecte Joan Coma, qui va conèixer personalment sant Josepmaria, i Jordi Piferrer, de l'Associació d'Amics del Camí de Pallerols a Andorra, van visitar un dia a la Rebeca al seu taller. Hi van acudir amb una fotografia de sant Josepmaria, de Català Roca, i un llibre sobre el Pas dels Pirineus. Fruit

de la visita va veure la llum una
escultura de sant Josepmaria
pregant, amb els ulls fits en el
Santíssim Sagrament, situada en
l'antic retaule de l'església parroquial
de Sant Julià, que fou el primer
sagrari davant del qual sant
Josepmaria pogué pregar en arribar
a Andorra l'any 1937.

El tret que Rebeca Muñoz destaca
primer del fundador de l'Opus Dei és
la simpatia que transmet i recorda
especialment alguns passatges
extrets del llibre del Pas dels
Pirineus. Concretament, comenta
que “quan un del grup de l'expedició
estava malalt i no es veia en forces
per continuar la travessa —es
refereix a Tomás Alvira, el primer
supernumerari de l'Opus Dei— i el
cap de l'expedició dona ordre
d'abandonar-lo, sant Josepmaria
convenç el guia de no fer-ho i li dona
la paraula que entre tots els del grup
l'ajudaran a continuar”. Així va ser.

Alguna altra anècdota més divertida “com quan explica que la primera vegada que va anar a confessar-se i li van posar de penitència menjar un ou ferrat. La gent tenim la idea de com és una persona, però les petites anècdotes la dibuixen més perquè sorgeixen de l’espontaneïtat”.

Recerca i diàleg per a una escultura que comuniqui

En paraules de Benet XVI adreçades als artistes: “Una funció essencial de la veritable bellesa, que ja va posar en relleu Plató, consisteix a donar a l’home una saludable “sacsejada”, que el fa sortir de si mateix, l’arrenca de la resignació, de l’acomodament del dia a dia i fins i tot el fa patir, com un dard que el fereix, però precisament d’aquesta manera el “desperta”; i el torna a obrir els ulls del cor i de la ment, donant-los ales i impulsant-lo cap amunt”.

Rebeca Muñoz les ratifica perquè segons ella la bellesa de l'obra artística de caràcter religiós ha de convidar a la transcendència. “En l'escultura en general cerques la bellesa en majúscula, però en l'escultura religiosa aquesta t'ha de comunicar i alhora t'ha d'ajudar a transcendir. Un cop acabada l'escultura, l'artista desapareix, i s'obre un canal de comunicació entre el creient i allò que transcendeix, fet que, d'altra banda, complica bastant la feina de l'artista”.

Per donar vida a una escultura com l'alt relleu de sant Josepmaria i el beat Àlvar a Montserrat ha calgut molt treball previ. S'ha “d'investigar sobre la persona de qui has de fer l'escultura i representar una mica qui era. Personalment, treballa molt el personatge. Necessites moltes fotos, pel volum, més el que t'expliquen i els escrits personals o els testimonis vius que aportin

visions del personatge... Busco escollir una característica i focalitzar-me sobre aquesta. Sant Josepmaria era un home molt simpàtic, amb do de gents; el beat Àlvar, més tímid, una persona més recollida amb un somriure molt dolç, sempre a segon pla, però ambdós es compensaven. Això s'ha de plasmar en l'escultura.”

A cadascú li comunicarà una cosa diferent perquè la relació que s'estableix entre l'obra i l'observador és personal. “A qui la miri, li ha de comunicar alguna cosa, entre el creient i el personatge hi ha quelcom que transcendeix. No ha de ser sols una imatge estètica exteriorment, ha d'estar viva per dintre; hi ha escultures que neixen mortes. No cal que siguin hiperrealistes, sinó que tinguin una força de dins cap a fora”.

La Rebeca ha fet diverses imatges de sant Josepmaria i comenta que “cada

imatge que he fet d'ell és diferent, però la persona és la mateixa. Les de Sonsoles, de Las Rozas o la de Sant Julià de Lòria conviden al recolliment, són podríem dir més místiques; la de Montserrat interpel·la més, transmet aquells moments quan s'adreçava als creients. També la imatge que vaig fer per a l'església de Santa Maria de Gràcia a Cartagena s'adreça al creient. A mi m'agradaria aconseguir que despertessin certa curiositat, un fracàs seria que et deixi indiferent”.

Cada escultura requereix moltes hores de feina. Segons la Rebeca “estableixo una relació molt intensa amb l'escultura i en acabar sap greu. No acabaria mai. Soc perfeccionista, per mi aniria fent canvis, alguna vegada si veig que no funciona, faig fora el que he fet i començo de zero. Així va: estudi, visualitzar la peça, crear-la i donar-la per acabada quan creus que compleix els requisits per

no avergonyir-te'n". I tot aquest procés, viscut amb molta intensitat, fa que l'escultora moltes vegades se senti absent i de vegades perduda i aleshores, ens confessa, la música l'ajuda a retrobar-se, especialment Bach.

Sant Josepmaria, el beat Àlvar i Montserrat

El fundador de l'Opus Dei, sant Josepmaria, va tenir una vinculació estreta amb Montserrat al llarg de la vida. La relació d'amistat amb la comunitat benedictina del monestir va començar el desembre de 1937, després del seu camí a peu a través dels Pirineus fins a Escaldes-Engordany (Andorra) on s'havien establert els monjos de Montserrat. D'altra banda, des de 1941, el beat Àlvar, que va ser-ne col·laborador més estret i primer successor de sant Josepmaria, també va gaudir, com ell, de la sincera amistat amb l'abat

Escarré i la comunitat de Montserrat. Són nombroses, doncs, les manifestacions d'amistat i afecte amb la comunitat de monjos de Montserrat.

D'aquest fet va néixer la proposta, impulsada per l'Associació de Cooperadors de l'Opus Dei a Catalunya, d'encarregar un alt relleu que fes paleses les visites en diverses ocasions a la Mare de Déu de Montserrat i la devoció que li mostraven tant sant Josepmaria com el beat Àlvar.

L'Abat de Montserrat P. Manel Gasch, en l'homilia de la missa conventual celebrada a la basílica el dissabte 24 de febrer poc abans de la inauguració de l'alt relleu, va recordar que “molts sants han passat per Montserrat, de sant Ignasi a sant Joan Pau II. I així com de tants d'aquests fills i filles de Déu n'hi ha un memorial al camí de Sant Miquel,

era important poder acollir un relleu per a testimoniar el pas de sant Josepmaria i del beat Àlvar, com a pelegrins de la Moreneta i fer-ne exemple de tants seguidors seus que a partir d'avui el veuran i el visitaran, per encara d'una altra manera presentar-los com a deixebles de Jesucrist que crearen un carisma vàlid per al creixement espiritual del Poble de Déu”.

Ens acomiadem de la Rebeca al seu estudi a Belltall (La Conca de Barberà) on s'hi va traslladar l'any 2000 amb la família, els seus companys en aquest viatge artístic, per estar més a prop de la natura. Allí frueix de l'entorn, dels cels. Cada dia, un cel diferent. Vistes a l'est. La llum que entra pel finestral i el paisatge que li ofereix l'alimenta l'ànima. Veu passar les estacions, un altre ritme de vida. I treballa en nous projectes, entre ells una escultura d'un altre sant que elogiava la feina

creativa dels artistes, sant Joan Pau II; i d'altres que encara no es poden desvetllar.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/entrevista-rebeca-munoz-escultora-art-relleu-sant-josepmaria-beat-alvar-montserrat/>
(27/03/2025)